

Polska Misja Archeologiczna „Tyritake”

Muzeum Narodowe w Warszawie, 2010

29 sierpnia bieżącego roku zakończył się trzeci sezon badań misji archeologicznej Muzeum Narodowego w Warszawie na terytorium antycznego miasta Tyritake (Kercz, Ukraina). Badania prowadzone są w ramach polsko-ukraińskiego programu współpracy pomiędzy Muzeum Narodowym w Warszawie a Kerczeńskim Federalnym Muzeum Historyczno-Kulturalnym przy współudziale Fundacji „Demetra”.

Celem rozpoczętych w 2008 roku prac archeologicznych jest, oprócz badań czysto naukowych, także stworzenie pierwszego na Ukrainie parku archeologicznego prezentującego zabudowę antycznego miasta greckiego. Z tego powodu, obok prac wykopaliskowych prowadzone jest również badanie terytorium miasta pod kątem geologicznym, paleozoologicznym i paleobotanicznym, co pomoże ukazać kompleksowy obraz warunków życia mieszkańców Tyritake w starożytności. Rozpoczęto także prace konserwatorskie i rekonstrukcyjne. Owocem tej polsko-ukraińskiej współpracy ma być utworzenie parku archeologicznego, a także lokalnego muzeum poświęconego Tyritake.

Trzeci sezon archeologicznych badań terenowych trwał od 22 lipca do 29 sierpnia 2010 roku. W zachodniej części wykopu (kwadraty 13–14) odsłonięto fragmenty narożnika **późnoantycznego domu** z dwoma pomieszczeniami (pomieszczenia A i B), pochodzącego z najmłodszego okresu funkcjonowania miasta (III–IV w. po Chr.). Do tego kompleksu należy też **konstrukcja schodów** oraz **plytowania**. Badania prowadzono w zachodniej i północnej części kompleksu mieszkalnego I. W celu odsłonięcia pozostałej części plytowania, odkrytego jeszcze w sezonie 2009, dokonano również eksploracji pomieszczenia A. W tej samej części odkryto także fragmenty kanału odprowadzającego wodę oraz konstrukcje kamienne z III–VI w. po Chr.

W sezonie badawczym 2010 udało się także odsłonić dalszą część muru (nr 12) i znajdującego się obok niej pitosu. Na północ od niego zarejestrowano kolejny fragment zabudowy obronnej (nr 28), który zamyka od północy pomieszczenie A kompleksu architektonicznego II. Ze względu na zły stan zachowania odkrytej konstrukcji od strony południowej, jej przebieg na odcinku około 1,30 m jest jedynie hipotetyczny. Odsłonięty w zeszłym roku fragment muru obronnego (nr 7) częściowo zrekonstruowano z pomocą ukraińskich konserwatorów. Mur będzie stanowił część ekspozycji pod gołym niebem Parku Archeologicznego Tyritake.

Niezwykle cennym i interesującym znaleziskiem jest dobrze zachowany **pitos** o pierwotnej wysokości ok. 170 cm, służący do przechowywania wina. Na jego ściankach zachowały się skryształowane resztki napoju, co umożliwiło pobranie próbek do ich dalszej analizy badawczej, w wyniku której być może uda się ustalić skład wina, jakim raczyli się antyczni Grecy.

Oprócz materiału masowego, archeolodzy pozyskali także 128 zabytków wydzielonych, w skład których wchodzi m.in.: ceramika czarnofigurowa, monety, przedmioty metalowe etc. Pośród znalezisk fragmentów amfor występują tu amfory z Chios, Tazos, Samos oraz Lesbos i duża grupa amfor nieokreślonej proveniencji

Polska Misja Archeologiczna „Tyritake”

Muzeum Narodowe w Warszawie, 2010

datowanych na V w. przed Chr. W grupie ceramiki stołowej widać wyraźną przewagę naczyń czarnopokostowanych. Zabytki te znajdują się obecnie w zbiorach ukraińskiego Muzeum Kerczeńskiego.

W 2010 roku przystąpiono do eksploracji siedmiu nowych kwadratów (175 m²). Kontynuowano również badania na obszarze kwadratów odsłoniętych w poprzednich latach. Podczas trzeciego sezonu tegorocznej kampanii odsłonięto fragment nigdy przedtem niebadanej części miasta. Dalsze prace zmierzać będą w kierunku połączenia z ukraińskim wykopem XXVII i odsłonięciem pasa antycznego miasta greckiego, biegnącego przez środek zabudowy miejskiej. Dotychczas na terenie polskiego wykopu odsłonięto obszar o łącznej powierzchni 475 m². Oprócz polskich archeologów, w wykopaliskach uczestniczyli także specjaliści i robotnicy z Ukrainy oraz studenci z uniwersytetu w Białgorodzie (Rosja).

Realizowany przez polskich i ukraińskich archeologów projekt jest pierwszym tego rodzaju nowoczesnym programem „umuzealnienia” stanowiska archeologicznego na Ukrainie. Odsłonięte przez polską misję, zrekonstruowane i zakonserwowane konstrukcje kamienne będą stanowić część ekspozycji na wolnym powietrzu tworzącej powstający w Tyritake park archeologiczny. Kierownictwo polskiej misji zamierza, opierając się na tegorocznym rekonesansie i wypracowanym na jego podstawie planie działania, powołać w sezonie 2011 Misję Konserwatorską, działającą równoległe z Misją Archeologiczną. Jej celem będzie realizacja zadań konserwatorskich na terenie wykopu eksplorowanego obecnie przez polskich archeologów. Rozpoczęto także wstępne prace nad zorganizowaniem w 2013 roku w MNW wystawy prezentującej stanowisko Tyritake.

Kierownik programu współpracy MNW z Muzeum Kerczeńskim: Alfred Twardecki, kustosz Zbiorów Sztuki Starożytnej MNW

Kierownik ukraińskiego projektu „Bosporskie Miasto Tyritake”: prof. dr hab. Wiktor Nikolajewicz Zińko

Przydatne adresy:

- www.kerch.com.ua – strona miasta Kercz
- <http://www.kerch.com.ua/articleview.aspx?id=12341>
- <http://www.kerch.com.ua/articleview.aspx?id=12362>
- <http://kerch.mnw.art.pl> – strona programu współpracy z muzeum kerczeńskim i wykopalisk

Mecenas Muzeum

Mecenas Galerii
Malarstwa Polskiego

Partner Muzeum

Partner Technologiczny

Patron Muzeum

Doradca Prawny

Patroni Medialni

